

102. *Cotoneaster integerrima* Med. — Irga zwyczajna

Zasięg *C. integerrima* w Europie jest wyraźnie dysjunktywny i składa się z dwóch części — północnej i południowej, oddzielonych od siebie pasem, którego najmniejsza szerokość wynosi około 450 km. Pas ten obejmuje północną Belgię, Holandię, Danię (bez Bornholmu), północne Niemcy i północną Polskę. Oprócz tego występuje irga zwyczajna jeszcze na Kaukazie, w północnej Turcji i prawdopodobnie w północnym Iranie.

W Polsce *C. integerrima* jest gatunkiem reliktowym (relikt glacialny). Występuje tylko na nielicznych stanowiskach, przeważnie rozproszonych w południowej części kraju. Większe skupienia stanowisk stwierdzono w Jurze Krakowsko-Wieluńskiej, w Miechowskim, między Kielcami a Małogoszczą oraz w Bieszczadach Zachodnich.

W Tatrach Polskich rośnie powyżej 900 m n.p.m., a swoje maksimum wysokościowe osiąga na stanowisku „Pod Rzędami” — 1715 m. W Pieninach występuje między 600—980 m n.p.m., w Bieszczadach Zachodnich do 1330 m, w Jurze Krakowsko-Wieluńskiej między 260—460 m n.p.m. Najniżej położone stanowisko znajduje się w Kamieniołomach Bodzechowskich — około 100 m n.p.m.

Irga zwyczajna rośnie z reguły na skalistym podłożu, przeważnie na wapieniu, rzadziej na bazalcie, porfirze i piaskowcu, w szczelinach i małych zagłębieniach skalnych, niekiedy na płytkich glebach szkieletowych, czasem nawet na lessie pokrywającym cienką warstwą (do 20 cm) skałki wapienne. Wchodzi w skład zbiorowisk zaroślowych względnie murawowych, zbliżonych do zespołów: *Festucetum pallentis* i *Corylus avellana-Peucedanum cervaria*. Występuje najczęściej w towarzystwie takich gatunków, jak: *Juniperus communis*, *Evonymus verrucosa*, *Rhamnus cathartica*, *Corylus avellana*, *Galium mollugo*, *Vincetoxicum officinale*, *Sedum maximum*, *Euphorbia cyparissias*, *Achillea millefolium*, *Calamintha acinos*, *Asplenium trichomanes* i *A. ruta-muraria*, *Scabiosa ochroleuca*, *Stachys recta*, *Allium montanum*.

Geograficznym rozmieszczeniem tego gatunku w Polsce zajmowali się: B. Pawłowski (1925, Geobotaniczne stosunki Sądeckizny) i K. Browicz (1959, Arboretum Kórnickie, 4).

The area of *C. integerrima* in Europe is distinctly disjunctive and is composed of two parts; the north and the south, divided by a belt whose minimum width is about 450 km. The belt comprises North Belgium, Holland, Denmark (without Bornholm), North Germany and North Poland. Besides *C. integerrima* occurs also in the Caucasus, in North Turkey and probably in North Iran.

In Poland *C. integerrima* is a relict species (glacial relict). It grows only in a few localities, mostly dispersed in southern parts of the country. Larger aggregations of localities have been found in the Kraków-Wieluń Jura, in the region of Miechów, between Kielce and Małogoszcza, and in the West Bieszczady.

In the Polish Tatra it grows above 900 m a.s.l., and its maximum altitude is reached in the locality „Pod Rzędami” 1715 m. In the Pieniny it grows between 600—980 m a.s.l., in the West Bieszczady to 1330 m, in the Kraków-Wieluń Jura between 260—460m. The lowest locality is in the „Kamieniołomy Bodzechowskie” c. 100 m.

As a rule *C. integerrima* grows on a rocky ground, mostly on limestone, rarer on basalt, porphyry or sandstone in joints and slight rock depressions, sometimes in shallow skeletal soil, and even on loess which covers calcareous rocks with a thin layer (to 20 cm). It is found in brushwood or steppe communities near to the associations; *Festucetum pallentis* and *Corylus avellana* — *Peucedanum cervaria*. It is most often met with such species as, *Juniperus communis*, *Evonymus verrucosa*, *Rhamnus cathartica*, *Corylus avellana*, *Galium mollugo*, *Vincetoxicum officinale*, *Sedum maximum*, *Euphorbia cyparissias*, *Achillea millefolium*, *Calamintha acinos*, *Asplenium trichomanes*, and *A. ruta-muraria*, *Scabiosa ochroleuca*, *Stachys recta*, *Allium montanum*.

B. Pawłowski (1925, Geobotaniczne stosunki Sądeckizny) and K. Browicz (1959, Arboretum Kórnickie, 4) have been greatly interested in the geographical distribution of this species in Poland.

Ареал *C. integerrima* в Европе не является сплошным и состоит из 2 частей — северной и южной, разделенных между собой полосой, наименьшая ширина которой составляет около 450 км. Указанная полоса охватывает Северную Бельгию, Голландию, Данию (без Борнгольма), Северную Германию и Северную Польшу. Кроме того кизильник цельнокрайний выступает на Кавказе и в Северной Турции, а также по всей вероятности в Северном Иране.

В Польше *C. integerrima* является реликтовым видом (ледниковый реликт). Выступает только на нескольких местонахождениях преимущественно разбросанных в южной части страны. Констатировано, что наибольшее скопление местонахождений сосредоточено в юре Краковско-Велюньской, в Меховском, между Кельцами и Малогощей, а также в Западных Бещадах.

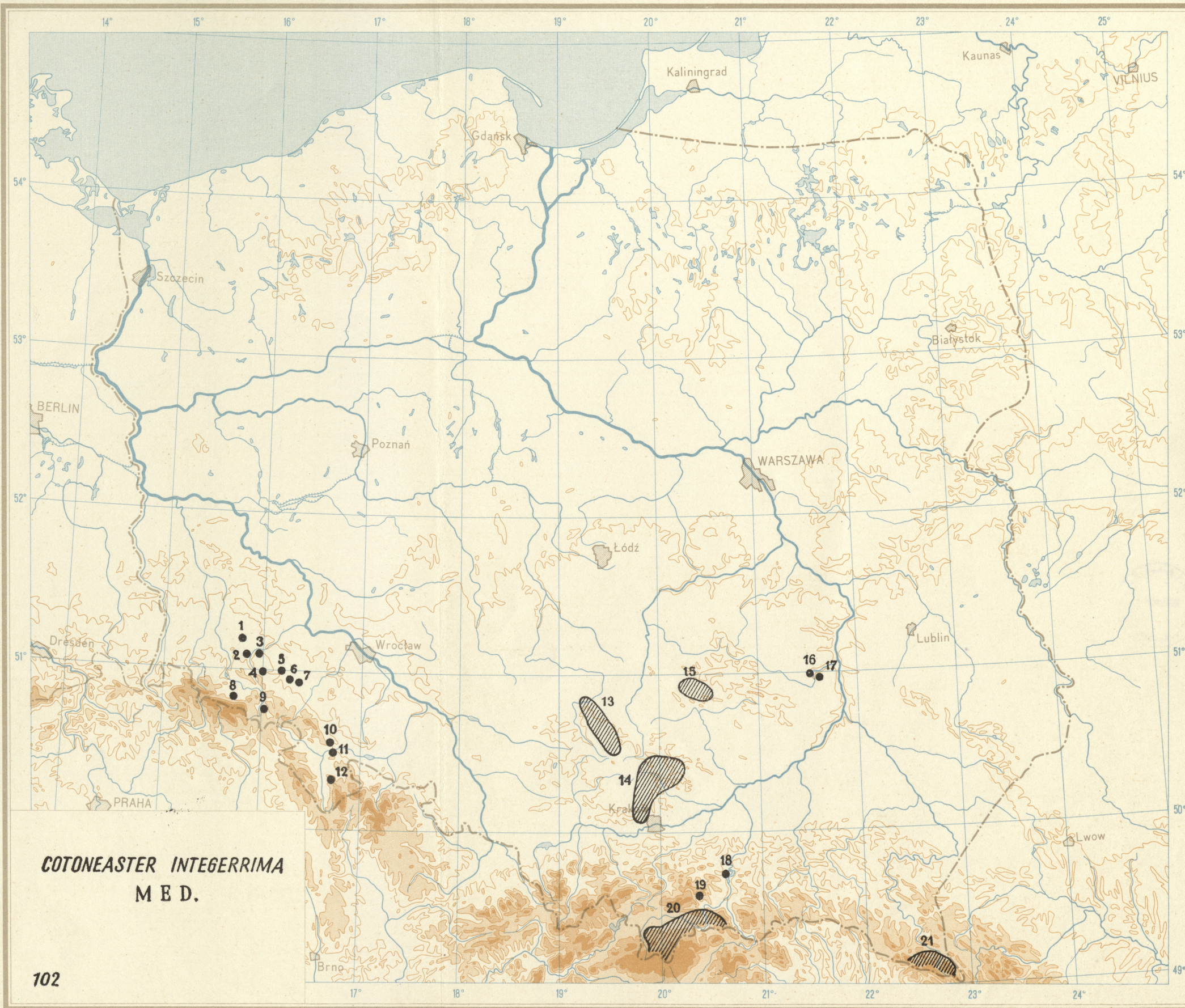
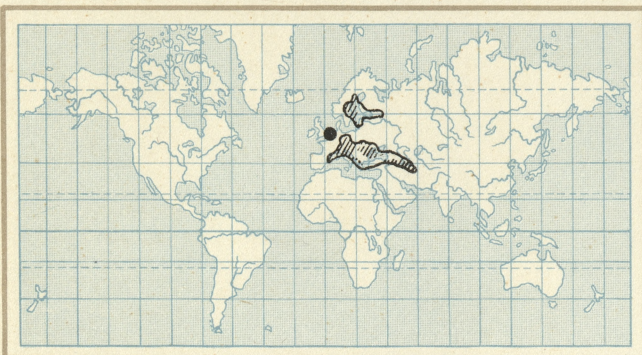
В Польских Татрах растёт на высоте выше 900 м над уровнем моря, а свое высотное максимум достигает на местоположении „Pod Rzędami“ — 1715 м. В Пенинах выступает между 600—900 м над уровнем моря, в Западных Бещадах до 1330 м, в юре Краковско-Велюньской между 260—460 м. Самое низкое местонахождение находится в Каменоломах Бодзеховских — около 100 м.

Кизильник цельнокрайний растёт, как правило, на скалах, преимущественно на известняке, реже на базальте, порфире и песчанике, а также в малых скальных углублениях, иногда на неглубокой скелетной почве, а также на лёссе, покрывающим тонким слоем (до 20 см) известковые скалы. Входит в состав зарослевых сообществ или муравовых, сходных с ассоциациями: *Festucetum pallentis* и *Corylus avellana-Peucedanum cervaria*. Чаще всего выступает в сопутствии таких видов, как: *Juniperus communis*, *Evonymus verrucosa*, *Rhamnus carthartica*, *Corylus avellana*, *Galium mollugo*, *Vincetoxicum officinale*, *Sedum maximum*, *Euphorbia cyparissias*, *Achillea millefolium*, *Calamintha acinos*, *Asplenium trichomanes* и *A. ruta-muraria*, *Scabiosa ochroleuca*, *Stachys recta*, *Allium montanum*.

Географическим распространением этого вида в Польше занимались: Б. Павловски (1925, Геоботанические отношения в Сондецком районе) и К. Брович (1959, Курницкий арборетум, 4).

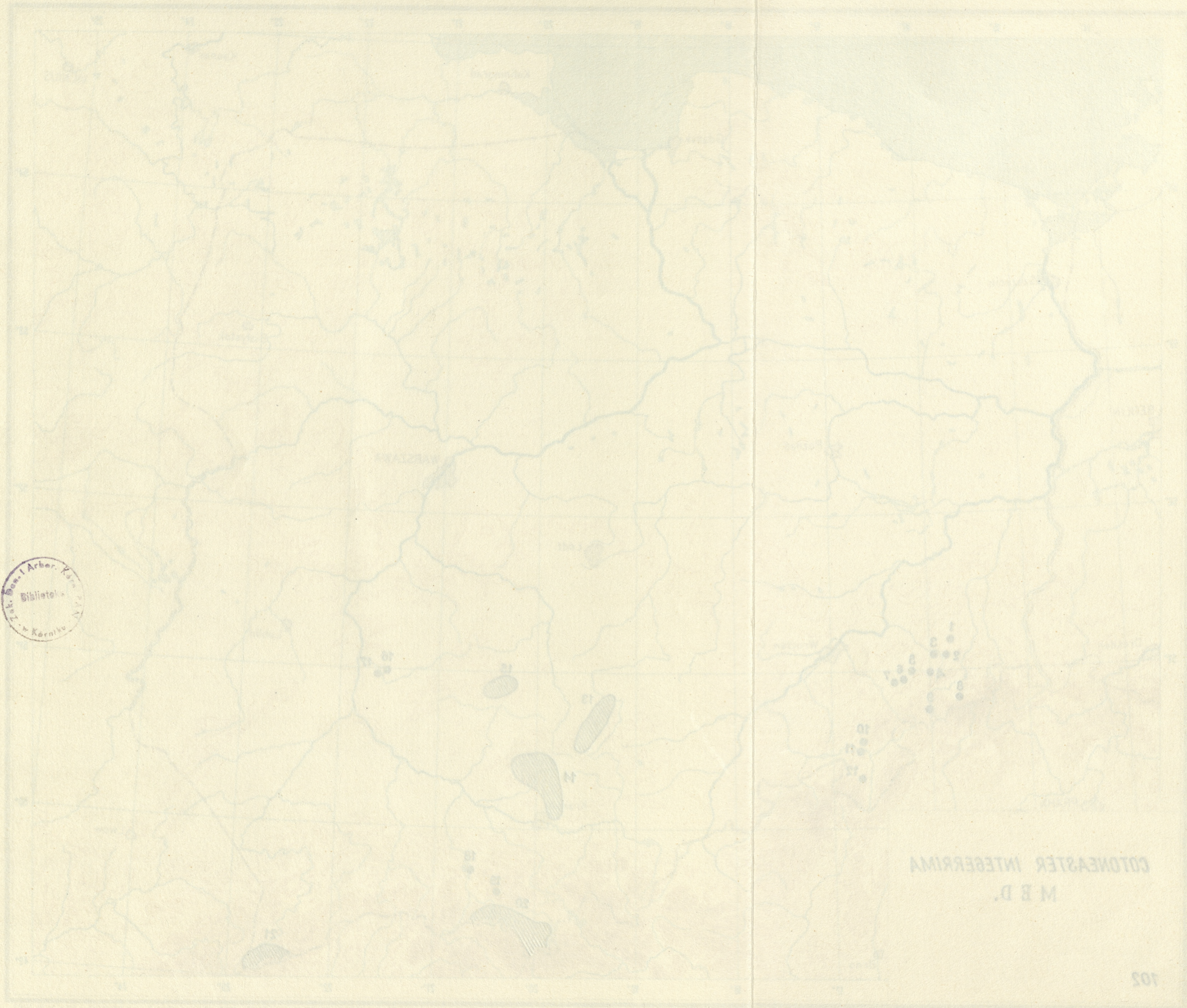
STANOWISKA — LOCALITIES — МЕСТОНАХОЖДЕНИЯ

1. Grodziec (Schube, 1906, Waldbuch v. Schlesien) ?
2. Ostrzyca koło Proboszczowa, 449 m npm (Dietrich, 1837, Fl. d. Königreiches Preuss., 5) !!
3. Nowy Kościół (Schube, 1906, l. c.) ?
4. Wojciezów, góra Milek, 566 m npm (Winkler, 1881, Fl. d. Riesens- u. Isergebirges) !!
5. Grabowa Góra koło Grobli (Scholz, 1889, !; Schube, 1906, l. c.).
6. Cieszów koło Świebodzie, góra Grabinka, ok. 400 m npm (!) !!
7. Strzegom, góra Boża Męka, 552 m npm (Dietrich, 1837, l. c.) !!
8. Karkonosze, Mały Śnieżny Kocioł, 1235 m npm (Wimmer, 1857, Fl. v. Schlesien) !
9. Lubawka — Kruczy Kamień, 680 m npm (Uechtritz 1862, !) !!
10. Brzeznica koło Barda Śląskiego (Dietrich, 1837, l. c.)?; Bardo Śląskie, góra Lisura, 300—350 m npm (Uechtritz, !) !!
11. Ostra Góra koło Barda Śląskiego (Eitner, 1895, !; Schube, 1904, Fl. v. Schlesien).
12. Gorzanów, góra Dębowa nad Nysą Kłodzką, 410 m npm (Fiek, 1881, Fl. v. Schlesien) !!
13. Zielona Góra koło Częstochowy, 300 m npm, !!; Sokole Góry koło Olsztyna, 330—399 m npm, !!; Złoty Potok?; Berkowa Góra koło Kroczyca, 462 m npm, !!; między Rzędkowicami a Podlesicami, ok. 400 m npm, !!; Skąły Kroczyckie, ok. 400 m npm, !!; Góra Jastrzębnik koło Kroczyca, ok. 410 m npm, !!; skały w pobliżu Ryczowa, ok. 450 m npm, !!; skały po drodze z Ogrodzieńca do Kluczy, ok. 430 m npm, !! (Browicz, 1959 l. c.).
14. Ojców?; Grodzisko w dolinie Prądnika, !!; Bielany, ok. 300 m npm, !!; Przegorzaly koło Krakowa, !!; dolina Garlicy, Maszków nad Dłubnią, ok. 280 m npm, !!; Skalki w Iwanowicach; Ulina Wielka, ok. 330 m npm, !!; Rzerzuśnia koło Miechowa, ok. 300 m npm, !!; Miechów; Opalunki koło Klonowa, ok. 310 m npm, !!; Dąbie koło Klonowa, ok. 320 m npm, !! (Browicz, 1959, l. c.)
15. Góra Milechowska nad Łososiną, 320 m npm, !!; Bocheńska Góra, 250—327 m npm, !!; Miedzianka, 356 m npm, !!; Grząby Korzeczkowskie — całe pasmo 220—300 m npm, !!; Chęciny, góra zamkowa, ok. 350 m npm, !!; Czerwona Góra k. Chęcina, ok. 300 m npm, !! (Browicz, 1959, l. c.).
16. Kamieniołomy Bodzechowskie, ok. 180 m npm (Berdau, 1884, !) !!
17. Podgrodzie nad Kamienną, 229 m npm (Dziubałtowski, 1922, Kosmos) !!
18. Białowodzka Góra nad Jeziołem Rożnowskim, 550 m npm (Pawłowski, 1920, !, i 1925, l. c.) !!
19. Dolina Ochotnicy, południowe stoki Twarogów (Kornaś, 1957, Monogr. Bot., 5) ?
20. Tatry Zachodnie — szereg stanowisk, !!; Skalka nad Łysą Polaną, 1000—1050 m npm, !!; Cisowa Skalka, pow. Nowy Targ, 686 m npm, !!; Kramnica w przełomie Białki, ?; Pienińskie — pospolicie, od 980 m npm, !!; Małe Pienińskie: Wysokie Skalki, 1052 m npm, Smrekowa 1015 m npm, Wierhliczka, 955 m npm, Rabsztyn, 847 m npm, !! (Browicz, l. c.).
21. Bieszczady Zachodnie — 1150—1330 m npm, liczne stanowiska (Browicz, 1959, l. c.) !!

COTONEASTER INTEGERRIMA
M E D.

102

U.S. Geol. Surv.
 Bibliotec
 * Kornik

COTONEASTER INTERRIMA
 M. B. D.